

Inhoud

DEEL 1

De totstandkoming van de *Tegenwoordige Staat* en *Het Verheerlijkt Nederland*

Inleiding 11

1 De betrokkenen: uitgevers, auteurs, tekenaars en prentmakers 19

Isaak Tirion 19
Jan Wagenaar 20
Cornelis Pronk 22
Abraham de Haen 22
Jan de Beijer 23
Jan Caspar Philips 23
Hendrik Spilman 24
Besluit 24

2 De prenten en de voorbereidende tekeningen 25

De werkwijze van de kunstenaars en kenmerken van hun werk 25
De tekenreizen van Pronk, De Haen en De Beijer 30
De veilingcatalogus van Tirions tekeningen en prenten 36
Besluit 38

3 De onderwerpen van de prenten 39

Categorieën en invalshoeken 39
Stads- en dorpsgezichten 39
Stadsversterkingen 43
Marktplaatsen 43
Stadhuisen 45
Kerken, kloosters en abdijen 45
Overige publieke gebouwen 48
Kastelen en buitenplaatsen 48
Besluit 51

4 Het kaartmateriaal in de *Tegenwoordige Staat* 53

Overzicht en algemene kenmerken van het kaartmateriaal 53
Tirion als kaartenuitgever 58
Het graveerwerk van de kaarten 59
De bronnen 63
Besluit 69

5 Een vergelijking met soortgelijke binnen- en buitenlandse publicaties 71

Historisch-topografische beschrijvingen 71
Oudheidkundige publicaties 74
De internationale context 76
Besluit 83

DEEL 2

De prenten en kaarten uit de *Tegenwoordige Staat* en *Het Verheerlijkt Nederland*

Verantwoording 87

I Inleiding 91

II Generaliteitslanden 97

Staats-Brabant 98
Staats-Overmaas 122
Staats-Vlaanderen 128
Staats-Opper-Gelre 132
Namen 134

III Gelderland 141

Het kwartier Nijmegen 144
Het kwartier Zutphen 162
Het kwartier de Veluwe 178

IV Holland 1 191

De oudste Hollandse steden: Dordrecht, Haarlem, Delft en Leiden 195

V Holland 2 203

De jongere Hollandse en de Westfriese steden: Amsterdam, Gouda, Rotterdam, Gorinchem, Schiedam, Schoonhoven, Brielle, Alkmaar, Hoorn, Enkhuizen, Edam, Monnickendam, Medemblik en Purmerend 204

VI Holland 3 239

Den Haag 240

Rijnland 242

Delfland 258

VII Holland 4 263

Het zuidwestelijk deel van Holland 264

Het zuidoostelijk deel van Holland 278

VIII Holland 5 295

Woerden en Oudewater 296

Het Gooi 302

Het zuidelijk deel van Noord-Holland 308

Het noordelijk deel van Noord-Holland 322

IX Zeeland 1 331

Middelburg en Zierikzee 334

X Zeeland 2 345

De overige Zeeuwse steden 346

Walcheren 358

Zuid-Beveland 368

Schouwen-Duiveland 376

Tholen 386

XI Utrecht 1 389

De stad Utrecht 392

XII Utrecht 2 415

De overige Utrechtse steden 416

Het Nederkwartier en het kwartier van Montfoort 424

Eemland en het Overkwartier 450

XIII-XVI Friesland 479**XVII-IXX en XXII Overijssel 495****XX-XXI Groningen 505****XXIII Drenthe 513****DEEL 3**

Noten deel 1 518

Bronverwijzingen prenten deel 2 522

Bronverwijzingen voorbereidende tekeningen deel 2 529

Bronnen en literatuur 537

Kaarten met de locaties van de afbeeldingen in deel 2 544

Register steden en dorpen 572

Register kastelen en buitenplaatsen 574